

УДК 338.43: 631.16

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V31(2022)-14

Мовчанюк А. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

ORCID: 0000-0002-1536-3408

e-mail: anastasiyamov@gmail.com

Дяченко М. І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

ORCID: 0000-0003-4997-5020

e-mail: diachenko1950@gmail.com

Особливості управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в сільському господарстві України

Анотація. У статті розглянуто основні аспекти організації та управління інвестиційно-інноваційною діяльністю аграрних підприємств. Зазначено, що основна мета інновацій реалізується в ринковій економіці підприємницькими структурами як засіб розв'язання виробничих, комерційних завдань у забезпеченні стабільності функціонування, економічного росту, конкурентоспроможності виробництва. Завдяки проросту інвестицій та покращенню бізнес-клімату відбудеться переорієнтація бізнесу на довгостроковий результат, технологію оновлення, впровадження інноваційних рішень. Ці ефекти підсилюватимуться детінізацією економіки та розвитком фінансових ринків.

Досліджено науково-технологічний потенціал аграрного сектору, як передумову забезпечення економічної безпеки, проведено оцінку інноваційної діяльності в аграрному секторі в контексті економічної безпеки та аналіз інвестиційного забезпечення аграрного виробництва, як напряму формування економічної безпеки регіону.

Обґрунтовано, що для аграрних підприємств актуальними є організація управління інноваційними та інвестиційними процесами, які виступають інструментами планування розвитку виробництва на середньостроковий або довгостроковий цикли їх реалізації.

Визначено основні проблеми з питань розроблення та впровадження управлінських рішень, які стосуються організації та забезпечення ефективного функціонування агровиробництва в умовах інвестиційно-інноваційної діяльності.

Ключові слова: управління; інновації; інвестиції; конкурентоспроможність; інвестиційно-інноваційна діяльність; аграрний сектор.

Movchaniuk Anastasiia, PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine

Dyachenko Mykola, PhD (Agricultural Sciences), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine

Features of Investment and Innovation Management in Agriculture of Ukraine

Abstract. Introduction. Successful functioning of the agricultural enterprise in modern conditions of fast change of needs of consumers and aggravation of competition is impossible without creation effective measures for improvement of qualitative indicators of production, modernization and expansion of manufacture, development of new directions and spheres of activity and also need to plan investment and innovation activities at the enterprise. After all, the chosen innovation and investment strategy is the main tool in achieving economic development and ensuring the competitiveness of entrepreneurial activity, which is why investment and innovation activities need to pay considerable attention to enterprises that operate in market conditions.

Purpose. The purpose of the article is to assess investment and innovation activities in agriculture, identify existing problems in this area of the economy and justify ways to intensify investment processes in agricultural production.

Results. The experience of many countries with market economies shows the importance of expanding investment support, innovation of economic structures. At present, Ukraine needs to pay more attention to the creation and implementation of promising investment programs to support the innovative development of all sectors of the economy. This will allow the country to increase the competitiveness of its own production and expand the list of technological opportunities in agriculture. In order to increase the efficiency of management at agricultural enterprises and revive the industry, it is necessary to promote the attraction of domestic and foreign investments in the development of agriculture and agro-industrial complex of the country.

Conclusions. In determining the innovation and investment strategy for the development of agricultural enterprises in the near future should focus on ensuring and maintaining existing production capacity, creating innovation and investment projects that quickly recoup the investment in production processes, while ensuring the production of competitive products. The

¹Стаття надійшла до редакції: 10.02.2022

Received: 10 February 2022

key to the implementation of investment activities of agricultural enterprises is also: completion of agricultural land reform aimed at forming a transparent circulation of agricultural land, providing state guarantees of protection to potential investors in agribusiness and socio-economic projects within the revival and development of rural areas.

Keywords: management; innovation; investment; competitiveness; investment and innovation activity; agricultural sector.

JEL Classification: Q10; Q12; E22; G31.

Постановка проблеми. Успішне функціонування аграрного підприємства в умовах швидкої зміни потреб споживачів і загострення конкуренції неможливе без створення ефективних заходів з оновлення асортиментного ряду й удосконалення якісних показників продукції, модернізації й розширення виробництва, освоєння нових напрямів і сфер діяльності, а також здійснення заходів, спрямованих на вдосконалення внутрішньо фірмових параметрів функціонування підприємства: удосконалення системи управління, організаційної структури, інформаційного забезпечення управлінських і виробничих процесів та ін. Усі визначені заходи потребують вкладення фінансових ресурсів, мають бути ретельно сплановані, оцінені з точки зору їхньої доцільності, економічної ефективності та не можуть здійснюватися спонтанно. Це зумовлює необхідність планування інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємстві. Оскільки, лише інноваційний менеджмент із властивим йому функціональним аспектом спроможний передбачити й зумовити перспективний розвиток виробництва, шляхом сукупності визначених організаційно-економічних методів і форм управління всіма стадіями та видами інноваційних процесів підприємств. А обрана інноваційно-інвестиційна стратегія є основним інструментом у досягненні розвитку економіки та забезпеченні конкурентоспроможності підприємницької діяльності, саме тому, інвестиційно-інноваційній діяльності необхідно приділяти значну увагу підприємствам, які господарюють в ринкових умовах.

Як свідчить практика, це питання є актуальним, але не достатньо дослідженим, що підтверджується неоднозначністю тлумачення сутності категорій «інноваційно – інвестиційна діяльність», «інноваційний потенціал», «інновація» вузькою їх інтерпретацією, або підміною цих понять близькими за змістом, але зовсім не тотожними, відсутністю системності й методологічного забезпечення при його розгляді. У цьому напрямі здійснено спробу ліквідувати наявні прогалини та розбіжності шляхом використання сутнісного підходу до розв'язання інноваційно-інвестиційної діяльності, структурування цієї категорії, виділення складових елементів, що існують у певному співвідношенні, формування класифікації інноваційного потенціалу за обраними класифікаційними ознаками, побудовою моделей, віддзеркалюючи сутність та важливість цього питання.

З огляду на висвітлене, проблема управління інноваційно-інвестиційною діяльністю аграрних підприємств, як одних з основних сегментів

економіки України, обумовлює доцільність подальшого її вивчення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Найбільш повний опис інноваційних процесів був здійснений на початку ХХ ст. видатним економістом Й. Шумпетером, який аналізував «нові комбінації» змін у розвитку економічних систем. Трохи пізніше Й. Шумпетер і Г. Менш ввели в науковий обіг і сам термін «інновація». З цього моменту термін «інновація» й сполучені з ним терміни «інноваційний процес», «інноваційний потенціал» та інші набули статусу загальнонаукових категорій високого рівня узагальнення та збагатили понятійно-термінологічні системи багатьох наук. Продовжили питання теорії й практики інвестиційних і інноваційних процесів такі іноземні вчені: Дж. Бейлі, Г. Бірман, В. Бернс, Л. Гітман та інші. Серед вітчизняних учених економістів цими питаннями займалися: В. Андрійчук, А. Баян, В. Борисова, С. Герасимчук, М. Демяненко, О. Єрмаков, М. Кісіль, М. Малік та інші.

Разом з тим, необхідність розв'язання сформованих завдань обумовлює доцільність розгляду та аналізу важливих питань управління інноваційними процесами, необхідність дотримання принципу інноваційності в умовах виконання будь-якої діяльності, функцій, організації та процесів, які потребують від учених подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є оцінка інвестиційно-інноваційної діяльності в сільському господарстві, ідентифікація наявних проблем у цій сфері економіки та обґрунтування напрямів активізації інвестиційних процесів в аграрне виробництво.

Основні результати дослідження. Світові тенденції глобалізації, швидкий технічний та технологічний підйом виробництва, зростання темпів розвитку національних ринків, посилення конкурентної боротьби ставлять високі вимоги до діяльності суб'єктів, що господарюють. Досвід багатьох країн з ринковою економікою свідчить про важливість розширення інвестиційної підтримки, інноваційної діяльності економічних структур. Наразі в Україні необхідно приділяти більше уваги створенню та реалізації перспективних інвестиційних програм підтримки інноваційного розвитку всіх галузей економіки. Це дозволить країні підвищити конкурентоспроможність власного виробництва та розширити перелік технологічних можливостей. Тому проблеми розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності є актуальними. Водночас на сьогодні у розрізі підприємницької діяльності мало досліджене

питання інноваційних процесів. Українське законодавство не дає тлумачення таких економічних категорій як «інноваційний процес» та «інвестиційний процес». Загалом слід зазначити, що інноваційно-інвестиційну діяльність визначають, як інноваційну діяльність, що пов'язане з капітальними вкладеннями в інновації.

Інвестиції – це процеси довгострокових вкладень матеріальних, фінансових, трудових ресурсів у різні галузі економіки з метою одержання прибутку. Такої думки дотримуються Д. Ярова, Ш. Жигалкович [9, с. 196], які відмічають, що майже кожний інноваційний проєкт можна розглядати, як інвестиційний, головною метою якого є отримання прибутку. Проте, М. Крутько, М. Романащенко, І. Романащенко [2, с. 25] зазначають, що на практиці часто зустрічаються ситуації коли структури, господарюють займаються впровадженням інвестиційної діяльності, при цьому, не мають достатнього рівня компетенції та навичок і задовільного матеріально-технічного забезпечення.

За економічною сутністю й цілями інвестиції підрозділяються на реальні та фінансові. Реальні інвестиції здійснюють комерційні організації та інші суб'єкти господарювання утворюючи землю, засоби виробництва, нематеріальні та інші активи. Фінансові інвестиції – це придбання суб'єктами господарювання й приватними особами цінних паперів різних емітентів.

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» інвестиційну діяльність розглядають як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [6]. Тобто, це відповідні дії вищезазначених осіб, спрямовані на залучення та збільшення засобів для реалізації інвестиційного процесу з метою отримання економічного та соціального ефекту.

Закон України «Про інноваційну діяльність» (ст. 1) надає таке визначення інновацій та інноваційної діяльності: «інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери; інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [7].

Слід зазначити, що рішення за запровадження інновацій та розробку інноваційного проєкту є завжди стратегічним рішенням. Перед прийняттям рішення щодо впровадження інновацій необхідно оцінити їх наслідки та відповідність стратегії

підприємства, а також оцінити внутрішні та зовнішні можливості їхньої реалізації.

До зовнішніх чинників можна віднести:

1. Попит – вивчаються та аналізуються рівень та динаміка попиту, а також рентабельність продукції, яка є предметом інновації.

2. Галузева динаміка – досліджується стан життєвого циклу галузі та можливі ринкові ніші підприємства.

3. Ринок ресурсів – вивчається на предмет виявлення цікавих технологічних рішень (патентів технологій), що можуть бути основою для інновації, оскільки підприємства самостійно не завжди мають змогу розробляти всі необхідні техніко-технологічні процеси та рішення для створення інноваційного продукту.

До внутрішніх чинників відносять:

1. Персонал, його навички, вміння працювати «в команді», вміння управляти проєктами, бажання вчитися та освоювати щось нове.

2. Достатність ресурсів та ефективність їх використання.

3. Динамічність організаційної культури, збалансованість системи повноважень та відповідальності.

4. Можливість підприємства швидко адаптуватись до змін, що пов'язанні з інноваційною діяльністю.

5. Фінансові можливості підприємства.

Ринкова економіка потребує системного підходу з цілісним виявленням взаємозалежних елементів, компонентів, що входять до економіки, як держави в цілому, так і конкретної галузі та підприємницької структури [3].

Агропромисловий комплекс є одним зі стратегічних і пріоритетних галузей національної економіки України. Однак, через високу конкуренцію продукції сільського господарства на світовому ринку українським аграріям необхідно розраховувати та впроваджувати інноваційні технології виробництва, які б забезпечили виробництво конкурентоспроможної продукції, при обґрунтованій окупності витрат, підвищенні продуктивності праці, зниженні собівартості продукції.

Одним з основних стимулювальних компонентів вітчизняного агропромислового виробництва є всебічна підтримка держави в межах заходів затверджених СОТ, а також удосконалення системи економіко-правового забезпечення галузі, узгодження її з міжнародними стандартами, активізації інвестиційної політики шляхом розширення доступу виробників сільськогосподарської продукції до кредитних коштів на пільгових умовах. Погоджуємося з думкою М. Крутько, М. Романащенко, І. Романащенко [2, с. 26], що підтримка держави в напрямі підвищення інвестиційно-інноваційного забезпечення аграрного сектору має передбачати

не лише виділення бюджетних коштів, обов'язковими мають стати програми соціально-роз'яснювального характеру, визначеного в законодавчому порядку стимулювання учасників таких програм, створення сприятливого для інвестування середовища.

Слід зазначити, що обсяг необхідних інвестицій потрібно визначати на основі даних про потребу в новому обладнанні, цін на нього з урахуванням вартості монтажу. Якщо попит на продукцію підприємства зростає, необхідно збільшувати обсяги виробництва продукції з метою приросту прибутку. Це вимагає збільшення розширеного відтворення основних засобів і збільшення виробничої потужності підприємства шляхом технічного переоснащення, розширення виробництва тощо.

Сільське господарство є сукупністю галузей, має свої особливості у порівнянні з іншими галузями економіки, тому організацію сільськогосподарського виробництва слід розглядати не ізольовано на основі сільськогосподарських підприємств, а в тісному зв'язку з різними виробничими силами країни, з урахуванням руху взаємодій ефективних форм організації виробництва, співпраці, об'єднань [3].

Для підвищення ефективності управління на сільськогосподарських підприємствах та відродження галузі необхідно сприяти залученню вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток сільського господарства та агропромислового комплексу регіону.

На фоні тенденцій до зростання обсягів капітальних інвестицій протягом 2010-2019 рр. у сільське господарство та потенційної привабливості галузі питома вага інвестицій у сільське господарство залишається досить низькою (в середньому на рівні 10%) від загальної суми капітальних інвестицій в економіку України [3]. На жаль, у 2020 р. у порівнянні з 2019 р. відбулося зменшення інвестицій у сільське господарство на 14,3% або на 8,4 млрд гривень. Загальний обсяг інвестицій протягом 2020 р. в сільськогосподарську галузь України склав 50,2 млрд грн, з них за виробничими напрямками найбільшу частку 80,9% або 40,6 млрд грн було спрямовано в галузь рослинництва. При цьому, у порівнянні з 2019 р. обсяги інвестицій за 2020 р. у галузь рослинництва зменшилися на 10,6% (-4,8 млрд грн), а у галузь тваринництва на 19,4% (- 2 млрд грн).

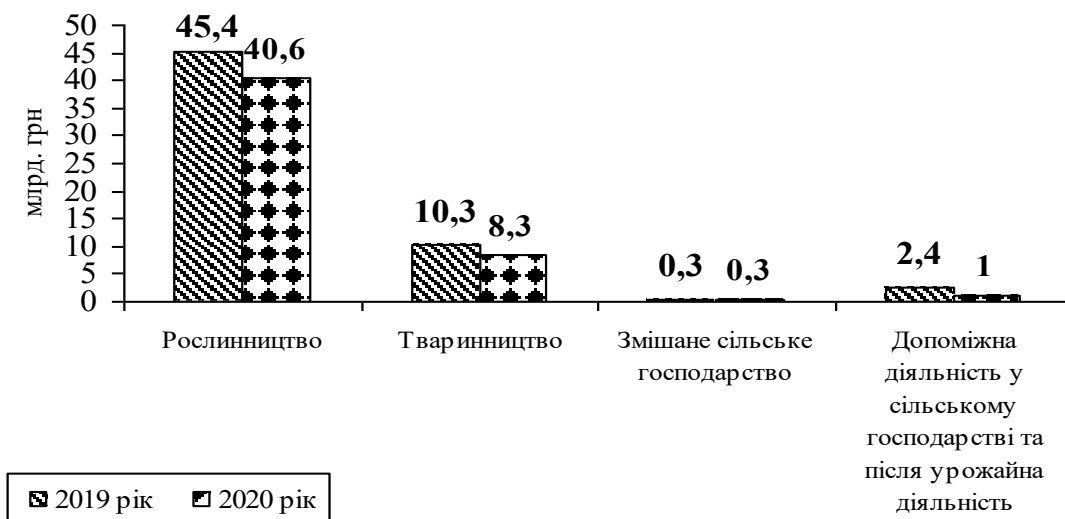


Рисунок 1 – Динаміка капітальних інвестицій в сільське господарство України за виробничими напрямками (млрд грн)

Джерело: складено авторами

Аналізуючи залучені капітальні інвестиції в сільське господарство країни за видами активів (табл. 1), слід зазначити, що в межах 98% обсягів інвестицій складають вкладення в матеріальні активи, з яких найбільшу частку займають витрати на оновлення машин, обладнання, інвентар – 47,9

% у 2019 році, 50,4% - у 2020 році. На оновлення матеріальної бази аграрним підприємствам протягом 2019-2020 рр. спрямовувалося по 17,5% інвестицій на будівництво (реконструкцію) нежитлових і житлових будівель, на транспортні засоби відповідно 16,3% і 14,7 відсотка.

Таблиця 1 – Структура капітальних інвестицій в сільське господарство України за видами активів

	2019 рік, (млрд грн)	Частка в загальному обсягу, % (2019 р.)	2020 рік (млрд грн)	Частка в загальному обсягу, % (2020 р.)
Інвестиції в матеріальні активи, всього	57	97,6	49,3	98,2
Будівлі	10,2	17,5	8,8	17,5
Інженерні споруди	2,7	4,6	2	4,0
Машини, обладнання, інвентар	28	47,9	25,3	50,4
Транспортні засоби	9,5	16,3	7,4	14,7
Довгострокові біологічні активи	5,7	9,8	4,9	9,8
Земля	0,3	0,5	0,3	0,6
Інші матеріальні активи	0,6	1,0	0,6	1,2
Інвестиції в нематеріальні активи, всього	1,4	2,4	0,9	1,8
Разом інвестицій	58,4	100	50,2	100

Джерело: узагальнено авторами

Уповільнення інвестиційної діяльності в агропромисловому секторі, низький рівень пріоритетності сільського господарства при залученні інвестицій зумовлено низкою чинників, одним з основних яких, тривалий час, пов'язувався з очікуванням аграріїв з розв'язання питання щодо зняття мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення. Крім того, основними факторами, які стримують залучення

вітчизняних та іноземних інвестицій в аграрний сектор України є: низький законодавчий рівень захищеності прав інвесторів; високі відсоткові ставки за кредитні ресурси; нестабільність національної валюти; диспаритет цінової політики між виробниками сільськогосподарської продукції та продукції промислових, хімічних галузей для потреб сільськогосподарського виробництва.

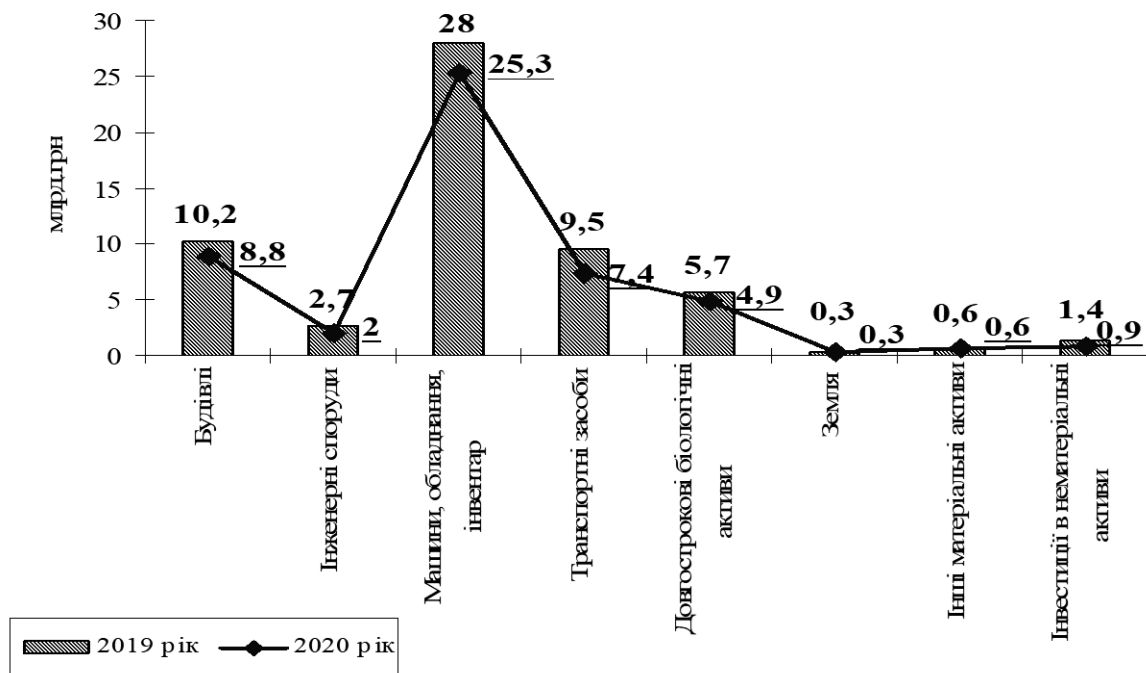


Рисунок 2 – Динаміка капітальних інвестицій в сільське господарство України за видами активів

Джерело: складено авторами

Протягом останніх років практично незмінною залишається структура фінансових джерел інвестиційних вкладень в аграрний сектор держави. Традиційно, найбільшу частку інвестиційного капіталу складають власні кошти агропідприємств, це в межах 91%, банківські кредити – 8,5% інвестицій, 0,4% – шляхом державних програм підтримки розвитку галузі та 0,1% кошти місцевих бюджетів.

На сьогодні зростання інвестицій в аграрний бізнес є одним з основних фондів, який сприятиме збільшенню обсягів виробництва продукції, оновлення технічної та технологічної баз, забезпеченню стійкого розвитку підприємств. За розрахунками науковців інституту аграрної економіки у період 2016-2018 рр. одна гривня інвестицій в основний і оборотний капітал аграрних підприємств принесла в середньому 0,295 грн приросту прибутку до оподаткування на рік. Тобто інвестиції в аграрний сектор економіки окупаються доволі швидко, за 3 – 4 роки. На жаль, в умовах підвищення ризиків, національні інвестори надають перевагу коротким інвестиціям. Протягом останніх трьох років на 1 гривню капітальних інвестицій припадало приблизно 2,67 грн короткострокових вкладень. При цьому, уявлення іноземних інвесторів щодо окупності їх капіталу в аграрному секторі України є песимістичними.

На нашу думку, основною перешкодою для інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору України є відсутність системного підходу до забезпечення інноваційної діяльності на державному рівні. Інвестиційна політика держави не була спрямована на подолання сформованості кризової ситуації та не враховувала реальний стан продуктивних сил в аграрній сфері. Тому здійснення ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрних підприємствах можливе лише за допомогою

державної підтримки, яка має здійснюватись через систему економічних механізмів та важелів.

Основними напрямками державної підтримки розвитку інвестиційної діяльності в аграрній сфері мають стати: надання субсидій (дотацій) суб'єктам господарювання на впровадження інноваційних процесів виробництва, впровадження грантових проєктів, пов'язаних із процесами розвитку аграрного бізнесу та сільських територій, забезпечення умов покращення інвестиційного клімату шляхом надання податкових пільг, фінансових гарантій, розвиток державно-приватного партнерства при реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів у сферах охорони навколишнього середовища, збереження родючості ґрунтів, запобігання негативним наслідкам на довкілля, стимулювання розвитку органічного землеробства, формування інвестиційних фондів для наукових розробок, спрямованих на створення високопродуктивних порід сільськогосподарських рослин без генномодифікованого потенціалу тощо.

Висновки. Враховуючи ситуацію, що склалася при визначенні інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку аграрних підприємств на найближчу перспективу необхідно орієнтуватися на забезпечення й підтримку наявного виробничого потенціалу, створення інноваційно-інвестиційних проєктів, які швидко відшкодовують вкладені кошти у виробничі процеси, водночас забезпечують виробництво конкурентоспроможної продукції.

Ключове значення у реалізації інвестиційної діяльності аграрних підприємств також має: завершення аграрної земельної реформи, спрямованої на формування прозорого обігу земель сільськогосподарського призначення, забезпечення державних гарантій захисту потенційним інвесторам у реалізації агробізнесових та соціально-економічних проєктів у межах відродження й розвитку сільських територій.

Література:

1. Ільїна О. В., Ільїн В. Ю., Коцупатрий М. М. Інвестиції, як фактор переходу до інноваційного конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств. Підвищення конкурентоспроможності підприємств : монографія. Северодонецьк : Вид-во «Ноулідж». 2016. 366 с.
2. Крутько М. А., Романашенко М. О., Романашенко І. О. Роль інноваційно-інвестиційних процесів в аграрному секторі економіки України. *Держава та регіони*. 2021. №1(118). С.24-28. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-1-4>
3. Мовчанюк А. В. Інвестиційний потенціал сільськогосподарського виробництва як основа забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9288> DOI: 10.32702/2307-2105-2021.9.91 (дата звернення : 20.01.2022 р.).
4. Настич В. Г. Вдосконалення системи управління агропромислового комплексу на регіональному рівні. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. №4. С.96-101.
5. Державна служба статистики України : офіційний сайт URL : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 20.01.2022).
6. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 16.01.2022).
7. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 16.01.2022).
8. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> (дата звернення 16.01.2022).
9. Ярова Д. О. Проблеми державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. І Міжнародної наук. – практ. конф.* (Київ, 23 квітня 2020 р.). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. С. 196-197.

References:

1. Ilyina, O. V., Ilyin, V. Y., & Kotsupatriy, M. M. (2016). *Investments as a factor in the transition to innovative and competitive development of agricultural enterprises*. Pivvyschennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv. Syevyeronets'k : Vyd-vo «Noulidzh» [in Ukrainian].
2. Krutko, M. A., Romanashenko, M. O., & Romanashenko, I. O. (2021). The role of innovation and investment processes in the agricultural sector of Ukraine's economy. *Derzhava ta rehiony* .(118), 24-28 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-1-4>.
3. Movchaniuk, A. (2021). Investment potential of agricultural production as a basis for ensuring sustainable development of the agricultural sector of Ukraine. *Efektivna ekonomika*. 9. Retrieved from : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9288> DOI: 10.32702/2307-2105-2021.9.91 [in Ukrainian].
4. Nastich, V. G. (2014). Improving the management system of the agro-industrial complex at the regional level. *Visnyk Berdians'koho universytetu menedzhmentu i biznesu*, 4, 96-101 [in Ukrainian].
5. State Statistics Service of Ukraine (2022). Official web-site. Retrieved from : <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
6. The Verkhovna Rada of Ukraine. (1991). On Investment Activities (Act No. 1560-XII, September 18). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> [in Ukrainian]
7. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2002). On Innovation Activity (Act No. 40-IV, July 4). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> [in Ukrainian].
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004). On state support of agriculture of Ukraine (Act No. 1877-IV., June 24). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> [in Ukrainian].
9. Yarova, D. O., & Zhyhalkevych, Zh. M. (2020). Problemy derzhavnogo rehuliuвання innovatsiinoinvestytsiinoi dialnosti v Ukraini. *Biznes, innovatsii, menedzhment : problemy ta perspektyvy : zb. tez dop. I Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv*. 196-197 [in Ukrainian].



Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License